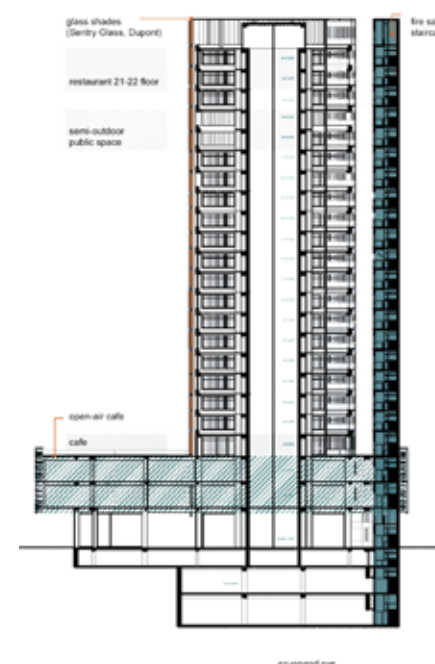

Μανώλης Ηλιάκης
MA Architecture and Spatial Culture
email: iliakis@lycos.com

Μια πρόταση αναδιαμόρφωσης του Πύργου του Πειραιά

Στα πλαίσια του ανοικτού αρχιτεκτονικού διαγωνισμού “Πύργος Πειραιά 2010 -αλλάζοντας την (πρόσ)οψη”, που διοργάνωσαν το διαδικτυακό περιοδικό Greek architects και η εταιρία DuPont, παρουσιάστηκαν πολλές ενδιαφέρουσες προτάσεις από διάφορες

χώρες του κόσμου, προκειμένου ο εγκαταλειμμένος Πύργος να καταστεί τοπόσημο στο λιμάνι του Πειραιά. Ο δεύτερος έπαινος ήταν το πρώτο βραβείο που δόθηκε σε ελληνική ομάδα από την επιτροπή και είχε τον τίτλο “Χαμαιλέων”.

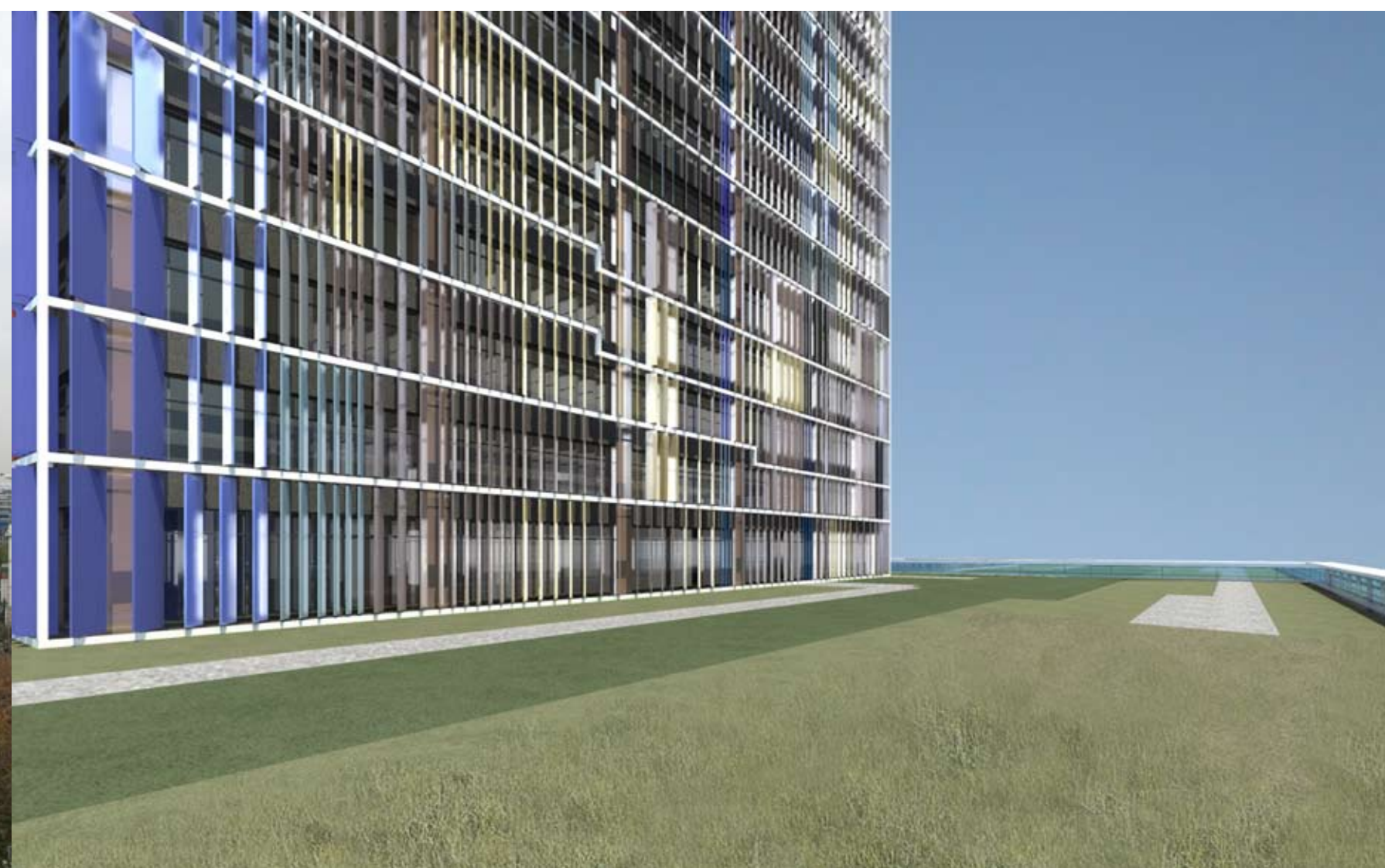

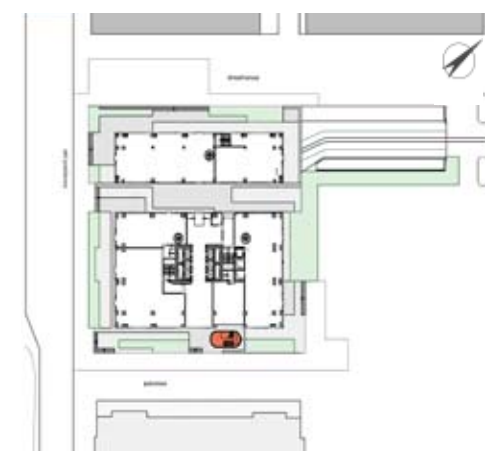
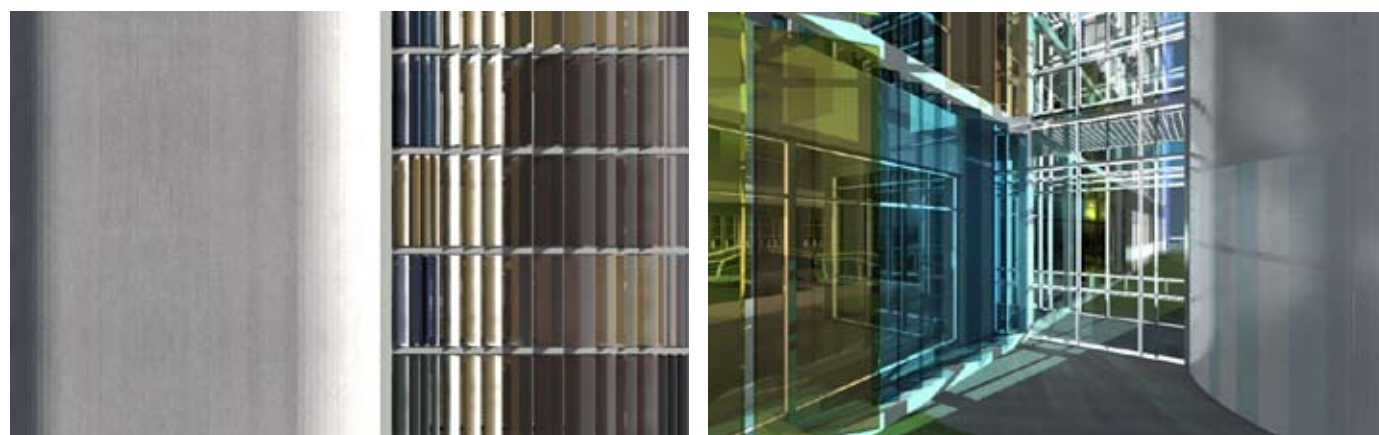
Πρόθεση της ομάδας, την οποία αποτέλεσαν οι Μανώλης Ηλιάκης, Αγνή Κουβελά και Μαρία Ρεμούνδου, ήταν να δημιουργηθεί μια ζωντανή επιδερμίδα, η οποία θα εγγράφει τον πύργο στο θαλάσσιο και στο αστικό τοπίο, ενώ θα λειτουργεί βιοκλιματικά. Η δυνατότητα αλλαγής χρήσης τεσσάρων ορόφων, επέτρεψε στους μελετητές να διαμορφώσουν τρεις ορόφους (16ο, 18ο και 19ο όροφο) σε δημόσιο ημιυπαίθριο χώρο. Το εστιατόριο του 21ου ορόφου ενοποιήθηκε με τον 22ο όροφο και απόκτησε διπλό ύψος. Το δώμα του 2ου ορόφου φυτεύτηκε με γηγενή φυτά και δόθηκε προς χρήση στο café του τρίτου ορόφου.

Επιδερμίδα

Ο κορμός του πύργου καλύφθηκε από κατακόρυφες γυάλινες περσίδες που περιστρέφονται μηχανικά. Το πλάτος, το ύψος, η μεταξύ τους απόσταση, ο χρωματισμός και η διαφάνειά τους ποικίλει. Έτσι, σχηματίζουν κυματισμούς στις όψεις του πύργου, καθώς μεταβάλλονται ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες. Η αυξομείωση του

πλάτους των περσίδων επηρεάζει και την απόσταση μεταξύ τους. Αυτός ο χειρισμός έχει αναφορά στα “ondulatoires” του I. Ξενάκη. Οι αποχρώσεις τους προκύπτουν από τη χρωματική γκάμα της πόλης του Πειραιά. Κάθε όψη ακολουθεί το χρωματικό φόντο πάνω στο οποίο προβάλλεται και εγγράφεται στα αντίστοιχα “χρωματικά μέτωπα”. Όταν στο φόντο κυριαρχεί το υδάτινο στοιχείο, εφαρμόζονται ψυχροί, κυρίως, χρωματισμοί με μικρές, διάσπαρτες κηλίδες σαν τα έντονα χρώματα των πλοίων. Στις άλλες όψεις κυριαρχούν τα μπλε και γκρι χρώματα με κηλίδες πράσινων και κυανών αποχρώσεων. Η διαφάνεια των περσίδων ποικίλει ανάλογα με τον προσανατολισμό και τη θέση τους. Το κτίριο προστατεύεται από την έντονη ηλιακή ακτινοβολία, ενώ το φυσικό φως χρωματίζει επιλεγμένους εσωτερικούς χώρους. Οι περσίδες λειτουργούν και ως κανάλια εισροής ανέμου κατά τους θερινούς μήνες ή ως ανεμοφράκτες το χειμώνα, εξασφαλίζοντας διαμπερή, αλλά ελεγχόμενο φυσικό αερισμό και δροσισμό.

Λόγω του προσανατολισμού του κτιρίου, αλλά και των βόρειων και νότιων ανέμων που επικρατούν στην περιοχή, τόσο τους θερινούς όσο και τους χειμερινούς μήνες, οι περσίδες εξασφαλίζουν αυτή τη διπλή λειτουργία. Έτσι, για παράδειγμα, οι περσίδες της βορειοδυτικής όψης, όταν υπάρχει έντονη ηλιοφάνεια, είναι στραμμένες προς τη Δύση και ταυτόχρονα, λόγω της θέσης τους, δημιουργούν κανάλια για τους δροσερούς ανέμους που έρχονται το βορρά. Ο δροσερός αέρας εισέρχεται με φυσικό τρόπο στο εσωτερικό μέσα από ανακλινόμενους φεγγίτες. Αντίθετα, τη χειμερινή περίοδο, οι ίδιες περσίδες είναι στραμμένες προς το βορρά και λειτουργούν ως φράγμα για τους ψυχρούς ανέμους και επιτρέπουν στην ηλιακή ακτινοβολία να εισέλθει στο κτίριο.

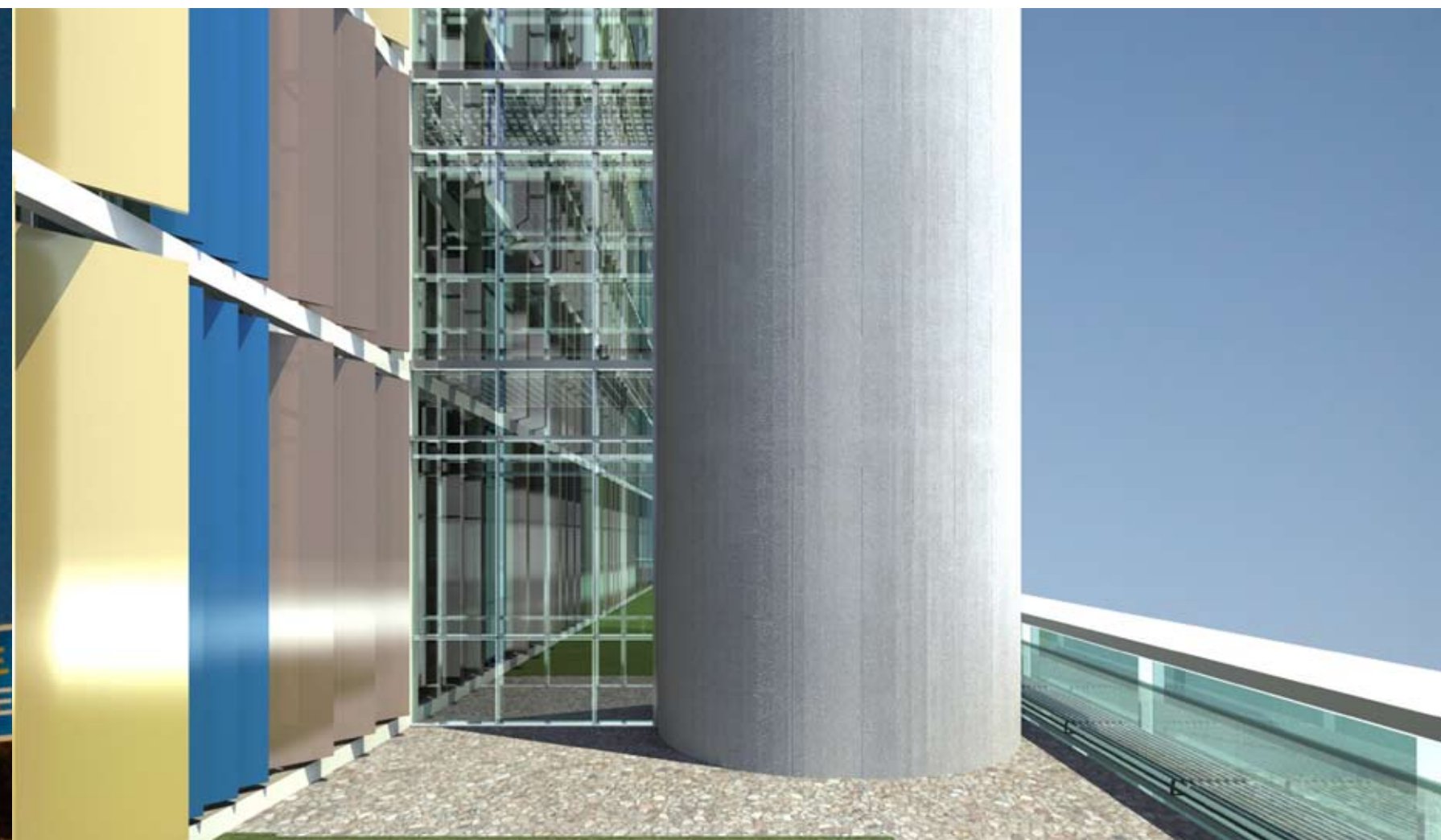
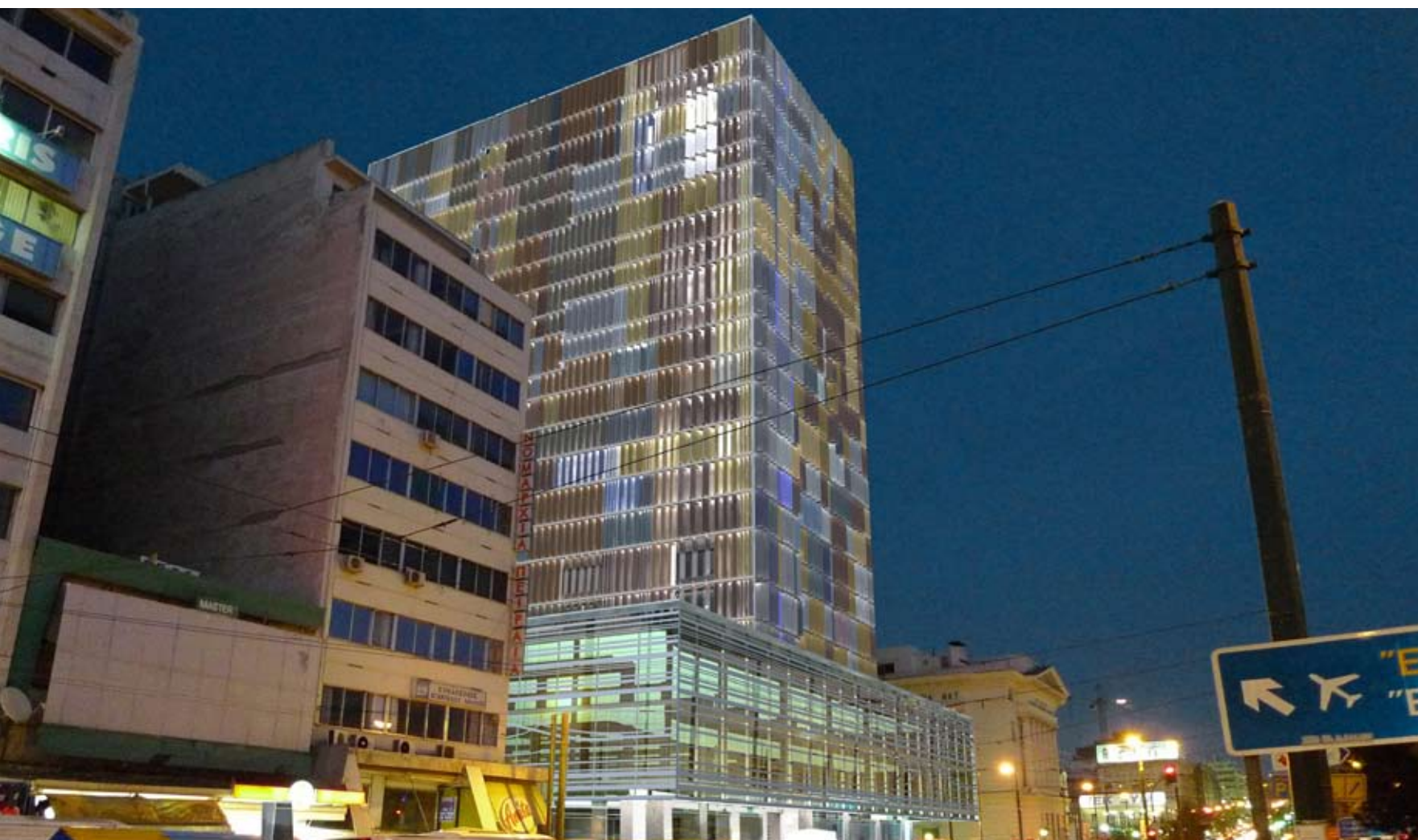
Τεχνητός φωτισμός

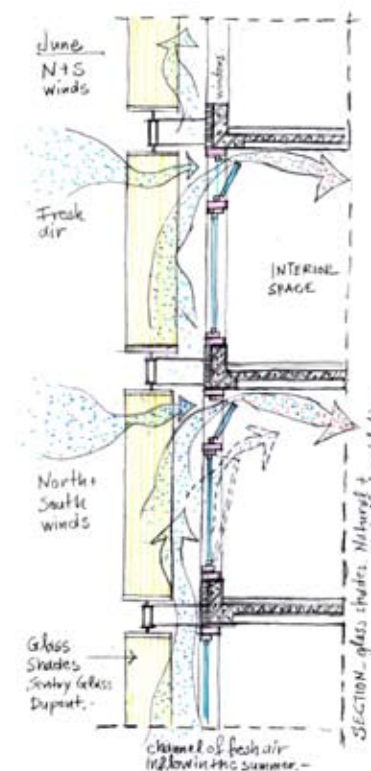
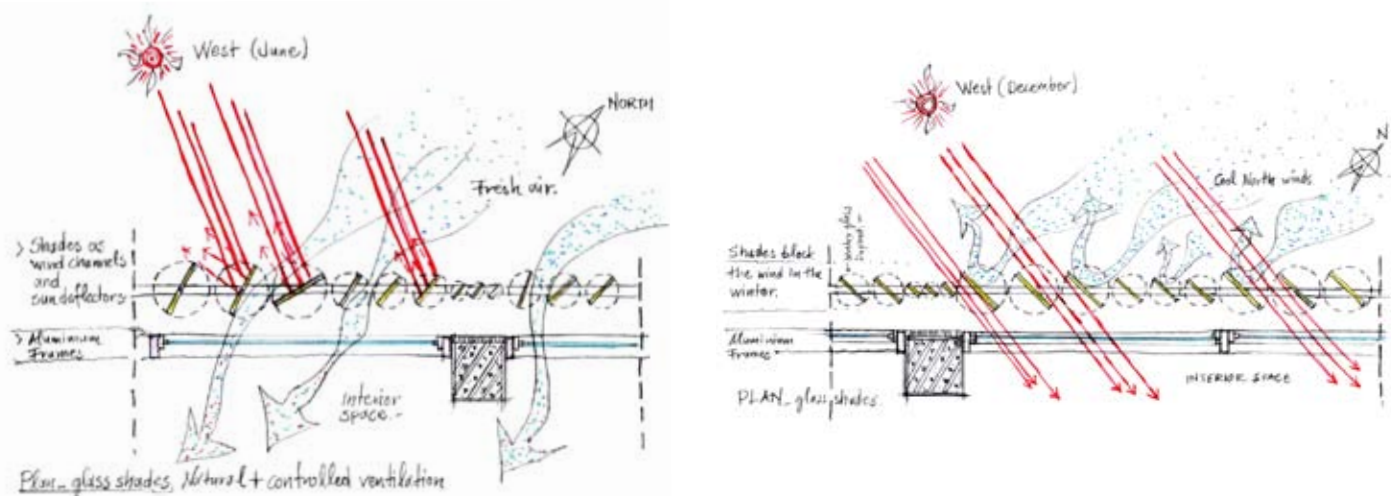
Το βράδυ το κτίριο διατηρεί τα χρώματά του, καθώς ο εσωτερικός φωτισμός φιλτράρεται από τις περσίδες. Με LED ταινία

τονίζονται οι τεθλασμένες γραμμές του λευκού μεταλλικού σκελετού που φέρει τις περσίδες. Η ένταση του νυχτερινού φωτισμού ποικίλει αναλόγως της λειτουργίας ή μη των γραφείων. Αργά το βράδυ, όταν όλοι οι χώροι δεν χρησιμοποιούνται και τα φώτα είναι κλειστά, διακρίνονται κυρίως οι λευκές τεθλασμένες γραμμές του πλαισίου των περσίδων.

Το νέο κλιμακοστάσιο

Σύμφωνα με τους όρους του διαγωνισμού, για τις ανάγκες πυρασφάλειας του κτιρίου απαιτήθηκε ένα επιπλέον προστατευμένο κλιμακοστάσιο, το οποίο έπρεπε να τοποθετηθεί έξω από το υπάρχον περίγραμμα του κτιρίου. Η ομάδα μελέτης πρότεινε την τοποθέτηση αυτού του κλιμακοστασίου στην βορειοανατολική πλευρά. Το πυροπροστατευμένο φρεάτιο του κλιμακοστασίου από οπλισμένο σκυρόδεμα, διαχωρίστηκε από τον κορμό του πύργου και τοποθετήθηκε σε απόσταση 2,30 μ. από αυτόν. Εισέρχεται στη βάση

του πύργου και καταλήγει στην παράδια στακά και τα υπόγεια. Το ασημί χρώμα του ανακλά την ηλιακή ακτινοβολία. Μια κάθετη σχισμή σε όλο το ύψος επιτρέπει την εισροή φυσικού φωτός.

Υλικά

Σύμφωνα με τους όρους του διαγωνισμού, έπρεπε να χρησιμοποιηθούν κάποια υλικά της εταιρίας Dupont. Έτσι, για την κατασκευή των γυάλινων περσίδων προτείνεται το laminated Glass "Sentry Glass®" της εταιρίας Dupont™. Ανάμεσα στα δύο τζάμια τοποθετείται αντιηλιακή και χρωματιστή μεμβράνη. Η διαφάνεια κάθε μεμβράνης ποικίλει. Το συγκεκριμένο υλικό προσφέρεται για την οπτική εντύπωση που ήθελε να προσδώσει στις νέες όψεις του πύργου η ομάδα μελέτης και ταυτόχρονα λειτουργεί βιοκλιματικά. Η υφή του γυαλιού σε συνδυασμό με το χρώμα εκπέμπει μια ιδιαίτερη λάμψη στο αστικό τοπίο. Οι περσίδες τοποθετούνται σε δικτυωματική μεταλλική κατασκευή που αναρτάται στο σκελετό του κτιρίου και περιστρέφονται περί κατακόρυφο άξονα με μηχανικό τρόπο. Τα υαλοστάσια κατασκευάζονται από προφίλ αλουμινίου με θερμοδιακοπή και ειδικούς θερμομονωτικούς υαλοπλάκες. Στους δημόσιους ημιπαιθριους χώρους τοποθετούνται ανάκλιτρα και παρτέρια φυτεύσεων κατασκευασμένα από corian της Dupont™ και μεταλλικό σκελετό. Στα εξωτερικά δάπεδα τοποθετούνται βοτσαλόπλακες, ενώ τα υπερυψωμένα επίπεδα τύπου deck διαμορφώνονται από ξύλινες σανίδες από teak. Οι φυτεύσεις γίνονται με επιλογή άνυδρων γηγενών φυτών. Στο δώμα του 22ου ορόφου τοποθετούνται περσίδες αλουμινίου με φωτοβολταϊκές κυψέλες. Το φρεάτιο του εξωτερικού κλιμακοστασίου κατασκευάζεται από οπλισμένο σκυρόδεμα και η κλίμακα είναι μεταλλική.

Σύντομο Βιογραφικό

Η Αγνή Κουβελά σπούδασε στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Εθνικού Μετσόβου Πολυτεχνείου (1966). Από το 1969 διατηρεί αρχιτεκτονικό γραφείο στην Αθήνα. Έχει μελετήσει και επιβλέψει δημόσια και ιδιωτικά έργα, κυρίως κατοικίες μεταξύ των οποίων το Επιτόπιο Μουσείο Νάξου, το «Σπίτι των Ανέμων» στη Σαντορίνη και το Μουσείο Προϊστορικής Θήρας (επέμβαση μέσα σε παλιό κελυφος). Παράλληλα έχει σχεδιάσει έπιπλα και φωτιστικά. Από το 1980 εντάσσει τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό στη σύνθεση (πρώτη εφαρμογή: οικία στο Πόρτο - Χέλι, 1983). Πραγματοποιημένα έργα και άρθρα έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και ξένα αρχιτεκτονικά περιοδικά και βιβλία. Το έργο της έχει παρουσιαστεί σε εκθέσεις αρχιτεκτονικής και design στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Συμμετέχει με διαλέξεις και σεμινάρια στη διδασκαλία του Ε.Μ.Π., Α.Π.Θ., της Αρχιτεκτονικής Σχολής Βόλου, καθώς και ιδιωτικών φορέων. Ο Μανώλης Ηλιάκης και η Μαρία Ρεμούνδου ίδρυσαν το εργαστήριο αρχιτεκτονικής και Design YOLKSTUDIO (www.yolkstudio.gr) το 1996. Στα έργα τους δίνεται έμφαση στο δημιουργικό σχεδιασμό με επιμονή στην επίλυση κατασκευαστικών λεπτομερειών. Οι συνθετικές αρχές σχεδιασμού επανακαθορίζονται αναλόγως των αναγκών του κάθε έργου. Γίνεται προσπάθεια να χρησιμοποιούνται υλικά φιλικά προς το περιβάλλον, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να εφαρμόζονται βασικές αρχές βιοκλιματικού σχεδιασμού, χωρίς τη χρήση υψηλής τεχνολογίας. Το ερευνητικό ενδιαφέρον του Μανώλη Ηλιάκη επικεντρώνεται στα σημεία συνάντησης αρχιτεκτονικής και χορού. Έχει οργανώσει workshops για αρχιτέκτονες και χορευτές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει συνεργαστεί με χορογράφους και έχει παρουσιάσει videos και video installations σε διάφορα festivals και πειραματικούς χώρους. Διόσκει αρχιτεκτονική σύνθεση στη σχολή Βακαλό και είναι διαπιστευμένος λέκτορας του Derby University. Έχει αποσπάσει υποτροφίες από ελληνικά και ξένα ιδρύματα. Άρθρα και δοκίμιά του έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και ξένα περιοδικά. Η Αγνή Κουβελά και ο Μανώλης Ηλιάκης συνεργάστηκαν για την παραγωγή της video-dance ταινίας με τίτλο In Between, που γυρίστηκε το 2008 στη «Γλυπτή Πρωκυμαία Φλοίσβου» της γλύπτριας τοπίου Νέλλας Γκόλαντα.

Αρχιτεκτονική Ομάδα

Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός
Μανώλης Ηλιάκης,
Μαρία Ρεμούνδου (www.yolkstudio.gr)

Επιστημονική Σύμβουλος
Αγνή Κουβελά (www.couvelas.net)

Γραφιστική επιμέλεια
Em-Kei

Σημείωση:
Στο διαγωνισμό συμμετείχαν 949 μελετητές από 44 χώρες σε σύνολο 380 προτάσεων.